

Költözzbe.hu

Glavni odbor potvrdio Milanovića za SDP-ova kandidata za predsjednika Republike

Aktualnosti (/kategorija/aktualnosti/6/)

Zašto je dobro čuti odgovor na pitanje: Kako sam „postao“ transrodna osoba?

Vincenzo Gazdik 09.08.2024. 1276 pogleda

(/ieNews/slike/n_38172.jpg)

O transrodnim osobama puno se govori i piše, ali na toj se temi i dalje lome koplja hrvatskog društva. Naročito u malim sredinama. Ovim serijalom nećemo se baviti osobama koje su već zastupljene u medijima, niti njihovim mogućim političkim ili društvenim ciljevima nego onim dijelom samozatajne i zapostavljene kategorije te grupacije - djeci i tinejdžerima koji ne mogu jasno razumjeti svoje novonastalo stanje, a pravu podršku za donošenje ispravne odluke u svom životu, nažalost, često, ili uopće nemaju.

Svijet je sasvim poludio, a ako nije, uskoro će – izjava je koja, možda najbolje, predočava prirodu većine komentara o pojavi transrodnih osoba na internetskim portalima. Bradati likovi u mini suknjama i cipelama s visokim potpeticama, prikazani na fotografijama brojnih novinskih portala, običnog bi, neupućenog i 'LGBTQ neosviještenog' čovjeka navele na pomisao kako je riječ o neprimjereno i groteskno odjevenom muškarcu. To bi, ujedno, mogla biti i glavna pogreška u toj procjeni jer – on sebe, možda i ne smatra 'muškarcem'. Ili, bar ne onakvim kakvim ga u toj ulozi vidi najveći dio današnje populacije.

Riječ je o osobama koje, u glavama većine, predstavljaju 'nešto treće', uglavnom ne samozatajnih i ojađenih sugrađana, već onih žestokih, koji katkad i ne biraju sredstva u borbi za svoja prava i svoje mjesto pod suncem. Sraz tih oštro suprotstavljenih svjetonazora – onih koji smatraju da su sva pravila odavno postavljena te da ih treba poštivati, nasuprot onima koji ta pravila očito

narušavaju i, naizgled, uopće ne mare za njih, ozbiljno utječe na raspoloženje cijelog društva. U tako podijeljenim taborima teško je naći pravo rješenje. Ipak, postoje naznake da su na tom području postignuti određeni pomaci i da bi u dogledno vrijeme taj odnos mogao postati još kvalitetniji. No, što je tomu prepreka?

S novim autom u jesen kreni i školarca opremi!

Uz kupnju rabljenog vozila u AutoZubaku **od 26.8. do 9.9.2024.** dobivaš i vaučer **od 150€** u Školskoj knjizi.

Ovim tekstom, kao i u iduća četiri koji čine dio serijala na ovu temu, nećemo se baviti onim transrodnim osobama koje su već, na različite načine, poprilično zastupljene u medijima, niti njihovim mogućim političkim ili društvenim ciljevima. Sliku transrodnih osoba iz uvida ovog teksta, a kakvim ih najčešće prikazuju pojedini, senzacionalistički nastrojeni mediji, ostavit ćemo potpuno po strani.

Foto: Pixabay, Surprising_SnapShots

Pozabavit ćemo se onim dijelom te grupacije koja je i dalje samozatajna, zapostavljena kategorija, a očito je da joj, ukoliko želi preživjeti, treba pomoć i razumijevanje ostatka društva. Govorit ćemo o djeci i tinejdžerima, zapravo, društvenoj nejači koja ne može jasno razumjeti svoje novonastalo stanje, a pravu podršku za donošenje ispravne odluke u svom životu, nažalost, često, ili uopće nemaju.

Transrodnost nije novitet

Transrodnost, zapravo, nije nova pojava. Premda neki izvori za prvi zabilježeni trag navode egipatsku kraljicu – faraonku **Hatšepsut** (15. stoljeću pr.n.e.), za koju je poznato da je u javnosti koristila umjetnu bradu, drugi povjesničari misle drugačije. Naime, smatraju da je korištenjem brade htjela istaknuti svoj kraljevski autoritet kojim su se faraoni znali dičiti. Osim toga kraljica Hatšepsut je, nasljeđujući vlast od svog oca, prihvatila brojne titule, međutim, ne i titulu 'snažan bik svoje majke', koji je povezivao faraona s Minom, egipatskim bogom muškaraca. Osim toga, nije prikrivala, niti pokušavala prikriti izgled žene te je slovila kao iznimno lijepa žena.

Ideja transrodnosti i transrodnog ponašanja spominje se, osim u drevnom Egiptu, i u grčkoj te rimskoj povijesti, dok je u suvremenom dobu, izrazom transeksualnost prvi put spomenuta u tzv. modernoj medicini 1923. godine. Termin je označavao osobe koje se ne osjećaju ugodno u svojoj rodnoj ulozi pa se oblačenjem u odjeću suprotnog spola osjećaju 'potpuno svoje'.

Godine 1970. Njemačko - američki seksolog i endokrinolog **Harry Benjamin** osniva Svjetsko udruženje za rodnu disforiju – Harry Benjamin (HBIGDA) u kojoj objavljuje smjernice za postupanje prema transrodnim osobama, namijenjene medicinskom osoblju koje se s njima susreću u svom radu. Nekoliko godina ranije, (1966.) objavio je knjigu Transeksualni fenomen i objasnio njegovu prirodu, ukazujući na hormonsku terapiju suprotnog spola. (Prema doktorskoj disertaciji „Rekonstrukcija genitalija u kirurgiji promjene spola iz muškog u ženski“ Medicinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, autorice **Marte R. Bižić**)

Sedamdesetih godina uveden je i termin 'sindrom rodne disforije' kojim je trebalo opisati psihičku i emocionalnu bol osobe zbog neusklađenosti rodnog identiteta i biološkog spola.

Prvi službeni medicinski zapisi o postojanju transeksualizma, odnosno, transrodnosti, prema Bižić, zabilježeni su krajem devetnaestog i početka dvadesetog stoljeća. Godine 1893. austrijski neuropsihijatar Richard von Kraft-Ebing, u svom kapitalnom djelu Seksualna psihopatija objavljuje zapažanja o homoseksualizmu, transvestitizmu i transeksualizmu. Desetak godina kasnije dr. **Magnus Hirshfeld** (1868. – 1935.), njemački liječnik i seksolog uvodi i definira pojam „Transvestit“.

Koliko smo o tome znali prije četrdesetak godina?

Za primijetiti je da su znanja o transrodnosti sve do prije nekoliko desetljeća u cijelom svijetu bila oskudna, pa samim time i u Hrvatskoj. Koliko je znanja o takvim pojavama bilo malo, govori i iskustvo iz sedamdesetih godina prošlog stoljeća.

Naime, dva su prijatelja u jednom zadarskom kafiću zapazila izrazito lijepu djevojku, 25-godišnju brinetu. Jedan od njih odlučio joj je pristupiti te je ona, u konačnici, pristala biti njegovom djevojkom. Ovakav početak mogao je naslutiti krasnu ljubavnu priču da se nakon nekog vremena nije saznalo da, zapravo, i nije bila riječ samo o 'djevojci', jer je ona, osim što je bila djevojka bila i – dečko.

Kad je spomenuti mladić to iskustvo jedne večeri podijelio sa svojim prijateljima, nastao je tajac. Jedan od njih kaže: „bili smo šokirani, nismo znali što bismo mu rekli. Mislio sam, ono, čovjeka ostavila cura, napio se pa bulazni. Jednostavno smo ostali bez teksta.“

Foto: Pixabay, OpenClipart-Vectors

O takvim se stvarima, kaže, u javnosti rijetko govorilo i običan čovjek takvu pojavu mogao je svrstati jedino u ladicu 'bolesnog', kako ju je znanost tada i tumačila. Na televiziji bi se, u nekim 'rezerviranim' terminima, u sklopu kakve znanstveno – obrazovne emisije, uglavnom stranog podrijetla, tek stidljivo znalo spomenuti nešto o uvođenju seksualnog odgoja u tv programe, ili škole, ali običan čovjek o takvim stvarima znao je malo, ili ništa.

Danas je stvar potpuno drugačija. O transrodnim se osobama zna puno, nemjerljivo više nego u vremenu koje smo uzeli za primjer. Podozrenja i iskazivanja prezira prema takvim kategorijama je bilo uvijek, ali, čini se da je naše vrijeme po tome specifično.

Gdje smo po pitanju razumijevanja problema danas?

Psihologinja dr. **Marina Grubić**, ujedno i profesorica psihologije, gostujući u emisiji **Aleksandra Stankovića**, Nedjeljom u dva (HRT), rekla je da je, nakon osam godina rada s transrodnom djecom, prošla, 2023. godina, bila s najtežom društvenom klimom po takvu djecu do tada. „Problem je što ljudi, uglavnom, ne razumiju da je kod transrodne djece u pitanju biološki proces, a ne njihov hir. Nije riječ ni o bolesti, nego o stanju, a kod psihijatra i psihologa završavaju zbog problema s okolinom. Ukoliko ta djeca u adolescentnom razdoblju ne uspiju obaviti tranziciju, trideset do pedeset posto njih pokuša počiniti samoubojstvo“. Grubić dodaje kako je riječ o posebno osjetljivoj kategoriji te da većina istraživanja pokazuje da je anksioznost kod njih zabilježena šest, a spremnost na pokušaj samoubojstva četiri puta češće nego kod ostalih kategorija.

Smatra da bi se stvari mogle poboljšati nekakvom općom edukacijom kroz koju bi ljudi bolje znali i razumjeli pozadinu događaja te bi, shodno tome, blaže reagirali i manje osuđivali.

Foto: Ilustracija, Pixabay, ArtificialArtist

Espi Tomičić, književnik i dramaturg, u istoj je emisiji, a u prilogu **Maje Sever**, javno iznio svoje iskustvo s transrodnosti. „Prva spoznaja o tome javila mi se u pubertetu. Osjećao sam se drugačije i nisam znao s kim bih se trebao igrati – s djevojčicama ili dječacima. Tih sam godina bio dosta pogubljen, anksiozan i nisam znao što mi se to događa. Tek kad sam upisao fakultet stekao sam više znanja i o transrodnosti, a uz pomoć prijatelja i profesora odvažio sam se o tome progovoriti s drugima, za što mi je trebalo sigurno godinu dana“. Trenutak u kojem je odlučio uzimati hormonalnu terapiju je, trenutak, u njegovoj dvadeset i trećoj godini, kad je počeo svakodnevno doživljavati napade panike. „Kad sam počeo uzimati hormonalnu terapiju doživio sam razdoblje u kojem nisam doživio niti jedan takav napad. To pripisujem tome da mi se napokon dogodilo nešto dobro“.

Naveo je i podatak da jako puno mladih, koji ne uspiju ništa napraviti po pitanju svojih problema transrodnosti, pokuša napraviti samoubojstvo. Imaju crne misli, anksiozni su. „Ostajanje u takvoj vrsti mraka ne može biti opcija. Kretanje u prvi korak je da se dijete nekome otvori, da s nekim o tome razgovara, to je korak zbog kojeg će se već osjećati bolje“.

No, zbog posljedica kojih su svjesni, transrodnoj djeci često je vrlo teško otvoriti se drugima. Strah od neprihvatanja, osude, izrugivanja pa i fizičkog zlostavljanja, kako u školi tako i u krugu obitelji, predstavlja prepreku koju je teško svladati. O tome u idućem članku.

* Tekst je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa za poticanje novinarske izvrsnosti.

** Dozvoljeno prenošenje sadržaja uz dozvolu autora i objavu izvora s linkom na original.